

L+DG

Το γραφείο L+DG thomas gravanis lighting architects είναι τεχνικό γραφείο μελετών φωτισμού και περιβαλλοντικής ανάλυσης.

thomas gravanis lighting architects

Το 2000 ο Θωμάς Γραβάνης, έχοντας εργαστεί σε γραφείο μελετών φωτισμού στην Αγγλία, ιδρύει στην Αθήνα το γραφείο με το διακριτικό τίτλο L+DG Thomas Gravanis Lighting Architects. Έχοντας ολοκληρώσει ένα μεγάλο αριθμό έργων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ξεκινάει το 2010 τη λειτουργία του γραφείου του στο Λονδίνο με στόχο τις διεθνείς αγορές. Μέχρι σήμερα το γραφείο έχει συνεργαστεί με τα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά γραφεία της χώρας και πολλά του εξωτερικού για ξενοδοχειακά, οικιστικά, έργα αναψυχής, κτίρια γραφείων, εμπορικά κέντρα, αναπλάσεις και χώρους αθλητισμού. Στο portfolio του γραφείου περιλαμβάνονται έργα που έχουν βραβευθεί για τη μελέτη φωτισμού σε διεθνείς διαγωνισμούς όπως τα Lighting Design Awards στη Βρετανία. Το 2004 η συνεργασία με το γραφείο Michael Hopkins Architects επιβραβεύεται με το RIBA award.

Συνέντευξη
Παναγιώτης Τσακόπουλος, Δρ αρχιτέκτων

↖ The Met Hotel, Θεσσαλονίκη

↙ The Romanos, a Luxury Collection Resort, Costa Navarino ↘

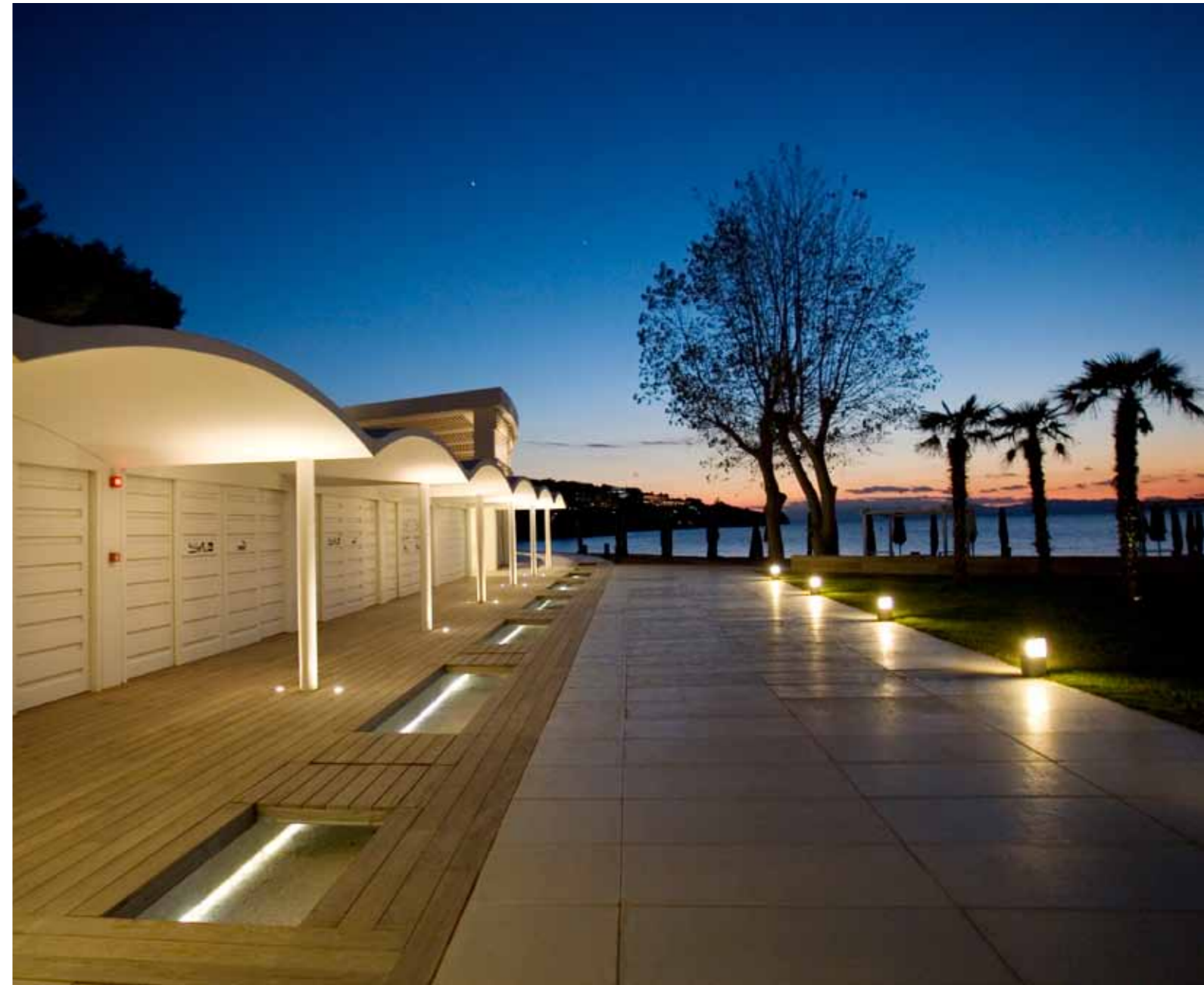
Πώς μια μελέτη φωτισμού μπορεί να συμβάλει στην ανάδειξη των αρχιτεκτονικών επιλογών σ' ένα κτίριο; Πώς γίνεται η συνεργασία σας με τους αρχιτέκτονες του έργου;

Στο γραφείο πιστεύουμε ότι μια σωστή μελέτη φωτισμού, συνεισφέρει σε τέσσερα σημεία κατά το σχεδιασμό ενός κτιρίου. Η ανάδειξη των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών είναι το πρώτο και το σημαντικότερο. Είναι ίσως ο βασικός λόγος εμπλοκής του lighting designer σε ένα έργο. Τα άλλα τρία στοιχεία του σωστού σχεδιασμού έχουν να κάνουν με τις ποσότητες, τις θέσεις και την έρευνα ως προς το μέσο υλοποίησης της μελέτης, δηλαδή τα φωτιστικά και το κόστος αγοράς αυτών, τη σωστή εφαρμογή που είναι σε άμεση σχέση με την επιβλεψη του έργου και τέλος με τη συντήρηση της εγκατάστασης και το κόστος αυτής. Για την ανάδειξη της μορφής του κτιρίου, η προσεκτική μελέτη των υλικών δηλαδή η μορφή, η υφή, η πλαστικότητα των γεωμετρικών στοιχείων και το χρώμα καθορίζει και τη δική μας προσέγγιση ως προς το φωτισμό. Η εμπλοκή μας στο έργο είναι σκόπιμο να γίνεται στα πρώιμα στάδια της μελέτης, στη φάση της αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να καθορίσουμε και να συνδράμουμε ουσιαστικά σε στοιχεία συνθετικά και κατασκευαστικά με αντικειμενικό σκοπό την καλύτερη ένταξη του φωτισμού στο κτίριο. Έτσι, ο αρχιτέκτονας γνωρίζει από νωρίς τις

ανάγκες μας για το φωτισμό και δεν "τρέχουμε" εκ των υστέρων για να καλύψουμε συμβιβαστικά τις απαιτήσεις μας σε φωτισμό βάσει της κατάστασης της οποίας βρίσκουμε. Η μελέτη φωτισμού είναι σχεδόν αποκλειστικά προϊόν της συνεργασίας μας με τους αρχιτέκτονες του έργου. Ακόμα και στην περίπτωση που η εμπλοκή μας στο έργο έχει επιβληθεί από τον ιδιοκτήτη, ο αρχιτέκτονας είναι αυτός ο οποίος καθορίζει τις ανάγκες και θέτει τις προτεραιότητες για το πώς φαντάζεται το δημιούργημά του. Σε κάθε περίπτωση, ο φωτισμός είναι αυτός που θα δημιουργήσει τα κατάλληλα συναισθήματα για να βοηθήσει το χρήστη σε ένα κτίριο γραφείων να αυξήσει την παραγωγικότητά του, να συμβάλει στη δημιουργία κατάλληλων συναισθημάτων και ατμόσφαιρας σε ένα μουσείο, ή σε ένα εστιατόριο και να ξεκουράσει στο σπίτι ή στο ξενοδοχείο.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε διαπιστώσει ότι μια μελέτη φωτισμού, ιδιαίτερα των εξωτερικών όψεων, μπορεί να δώσει στα κτίρια μια εντελώς διαφορετική διάσταση, να αποτελέσει μian "άλλη", "κρυμμένη", αρχιτεκτονική. Ποιά είναι η άποψή σας γι' αυτό; Είναι αλήθεια. Δε θα τη χαρακτήριζα κρυμμένη αρχιτεκτονική. Θα έλεγα μάλλον μια άλλη ταυτότητα στη διάρκεια της νύχτας.

Θεωρώ ότι τα κτίρια δεν είναι μονοδιάστατα. Ο φωτισμός είναι αλήθεια, μας δίνει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουμε ένα κτίριο με διαφορετικούς τρόπους και να δημιουργήσουμε διαφορετικές εικόνες στο νυκτερινό τοπίο σε σχέση με το ημερήσιο. Ανάλογα με τη μορφή του ένα κτίριο μπορεί με τη βοήθεια του φωτισμού να μετατραπεί σε ένα τεράστιο κάδρο, που προβάλλει εικόνες, ή σε πίνακα ανακοινώσεων, ή να παίξει με τα χρώματα χρησιμοποιώντας τα αρχιτεκτονικά του χαρακτηριστικά. Θα έλεγα λοιπόν ότι ναι, υπάρχει μια διαφορετική διάσταση σε ό,τι αφορά στην εξωτερική μορφή και εμφάνιση ενός κτιρίου. Πέραν αυτού όμως, θεωρώ ότι η μελέτη φωτισμού "δίνει" πολύ περισσότερα στο εσωτερικό του κτιρίου. Η λειτουργία και η χρήση του κτιρίου θα καθορίσουν και θα "οδηγήσουν" το μελετητή στο σωστό και ευρηματικό σχεδιασμό του κτιρίου. Τελικά, θεωρώ πως η "κρυμμένη αρχιτεκτονική" θα αποκαλυφθεί όταν ανοίξει η εξωτερική πόρτα και ο χρήστης ή ο επισκέπτης εισέλθει στο κτίριο. Θα έλεγα ότι η μελέτη φωτισμού της όψης ενός κτιρίου είναι ο μανδύας, ενώ η μελέτη του εσωτερικού είναι ο ψυχισμός που θα δημιουργήσει και τα διαφορετικά συναισθήματα. Όταν σχεδιάζαμε το κτίριο της Εθνικής Ασφαλιστικής στη Λ. Συγγρού, ο φωτισμός της όψης λειτουργούσε ως ενισχυτικό στοιχείο της γεωμετρίας του κτιρίου.

◀ Κτίριο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Αθήνα
Θέατρο Παλλιάς, Αθήνα ▶

◀ Astir Palace, Αθήνα
Chan Restaurant, Θεσσαλονίκη ▶

Ήταν ο εσωτερικός φωτισμός που έβγαине μέσα από τα παράθυρα και τους φεγγίτες της πιλατείας, που δημιουργούσαν ευχάριστα συναισθήματα στους επισκέπτες αλλήλα και στους εργαζόμενους.

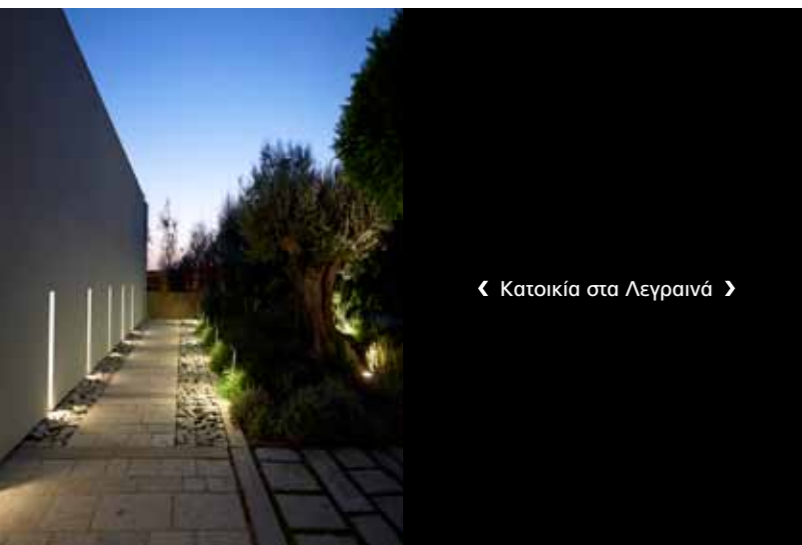
Οι σύγχρονες εφαρμογές φωτισμού φαίνεται επιπλέον να υλοποιούν μίαν αρχιτεκτονική σε διαρκή μεταβολή, ακόμα και μια διαδραστική εμπειρία. Αποτελεί εντέλει αυτό ένα νέο αρχιτεκτονικό ύφος;
Αναμφισβήτητα ναι. Ζούμε σε μια εποχή συνεχών τεχνολογικών εναλλαγών και εξελίξεων. Βιώνουμε και κάνουμε καθημερινή χρήση τεχνολογιών τις οποίες πριν από μια δεκαετία δεν φανταζόμασταν. Και οι τεχνολογικές αυτές εξελίξεις προσφέρουν εξαιρετικούς νέους τρόπους φωτισμού. Κάποια χρόνια πριν τα led media walls φάνταζαν ως ένας πρωτοποριακός τρόπος φωτισμού της όψης ενός εμπορικού κέντρου και σήμερα είναι μια συνηθισμένη πρακτική. Ως γραφείο πειραματιζόμαστε πολύ με τις εξελίξεις και τους νέους τρόπους φωτισμού. Τα leds, με τα οποία πειραματιζόμαστε παρά πολύ για δημιουργία διαφορετικών εφαρμογών, μας προσφέρουν απίστευτες δυνατότητες. Σε συνδυασμό με άλλες τεχνολογίες όπως το wifi και τα smartphones, προσπαθούμε σε κάθε έργο, που προσφέρεται για πειραματισμό, να δημιουργήσουμε έξυπνες, πρακτικές και διαδραστικές λειτουργίες. Μόλις ολοκληρώσαμε τη μελέτη ενός

business ξενοδοχείου στο Λονδίνο με παρόμοια εφαρμογή και είμαστε στη διαδικασία των δειγμάτων για την τελική έγκριση. Σε γενικές γραμμές είμαστε σε μια διαρκή εξερεύνηση νέων τρόπων φωτισμού και όχι πάντα με συμβατικά φωτιστικά. Οι projectors είναι ένα από τα αγαπημένα "φωτιστικά" που χρησιμοποιούμε στα έργα μας αντί των συμβατικών. Πάλι στο Λονδίνο, σχεδιάζουμε μια νέα αλυσίδα καταστημάτων όπου παρόμοια φωτιστικά λειτουργούν αντί συμβατικών.

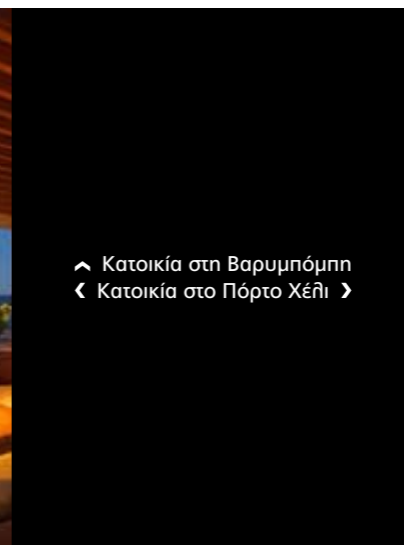
Ο σύγχρονος αρχιτεκτονικός φωτισμός αντλεί πολλή από την εμπειρία του θεάτρου, όπου εδώ και πολλά χρόνια οι φωτισμοί μπορούν να αποτελέσουν μια αυτοτελή σκηνογραφία. Πώς χειρίζεστε τη θεατρική διάσταση της μελέτης φωτισμού;
Έχω μια διαφορετική άποψη για το θέμα αυτό. Θεωρώ ότι ο αρχιτεκτονικός φωτισμός κακώς συγχέεται με το θεατρικό φωτισμό. Στην πλειοψηφία του το αρχιτεκτονικό έργο μπορείς να το "διαβάσεις" χωρίς να έχει την ανάγκη του τονισμού. Στην αρχιτεκτονική ο φωτισμός συμπληρώνει, ενισχύει και τονίζει την παρουσία του έργου, σε αντίθεση με το θεατρικό φωτισμό, ο οποίος λειτουργεί ως σημείο έκφρασης και διήγησης. Θα μπορούσα να πω ότι το μόνο στοιχείο που "κλέβουμε" από το θέατρο είναι η δημιουργία συναισθημάτων. Πιστεύω ότι μπορεί κάποιος να ξεχάσει τι έκανε ή τι είπε,

αλλά δε θα ξεχάσει με τίποτα πώς ένοιωσε μπαίνοντας σε ένα ξενοδοχείο ή σε ένα εστιατόριο. Ο φωτισμός βεβαίως και μπορεί να βοηθήσει σε αυτό και να συμβάλει στη "θεατρικότητα" του χώρου, αλλά στην αρχιτεκτονική λειτουργεί συμπληρωματικά. Εξάλλου ένα εργαλείο σύνθεσης είναι.

Θέλετε ειδικότερα να μας μιλήσετε για το ρόλο των χρωματικών τονικοτήτων στον εσωτερικό και εξωτερικό φωτισμό και τον τρόπο που εσείς τις χειρίζεστε;
Το ερώτημα αυτό ενισχύει την παραπάνω άποψή μου. Ο φωτισμός και τα χρώματα που χρησιμοποιούμε είναι απλά εργαλεία για να ενισχύσουμε και να αναδείξουμε το αρχιτεκτονικό έργο. Πρόσφατα ολοκληρώσαμε μια κατοικία, σχεδιασμένη από έναν ξένο, πολύ γνωστό για τη χρωματική του παλέτα, αρχιτέκτονα. Οι χρωματικές επιλογές που είχαν γίνει μας οδήγησαν στο να χρησιμοποιήσουμε φωτιστικές πηγές τέτοιες ώστε να αναδειχτεί το κτίριο, τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Είμαστε ιδιαίτερα απαιτητικοί και "δύσκολοι" σε γραφείο στην επιλογή φωτιστικής πηγής και χρώματος. Ιδιαίτερα με τη χρήση των φωτιστικών πηγών led, όπου το χρώμα ποτέ δεν είναι το ίδιο, είμαστε υποχρεωμένοι να ψάχνουμε για το καλύτερο αποτέλεσμα. Σίγουρα τις περισσότερες φορές τα αποτελέσματα είναι λίγο ακριβά, αλλά το αισθητικό αποτέλεσμα αξίζει τον κόπο. ■

◀ Κατοικία στα Λεγραινά ▶

▲ Κατοικία στη Βαρυμπόμπη
◀ Κατοικία στο Πόρτο Χέλι ▶

